

LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo@mmm.fi

Asia: Lausuntopyyntö Suomen ja Norjan välisen Tenojoen vesistön kalastussäännön allekirjoittaminen.

Viite: Lausuntopyyntö 30.6.2023 VN/2935/2020 VN 2935/2020-MMM-78

Utsjoen Kirkonkylän yhteisen vesialueen osakaskunta lausuu seuraavasti:

Uutta sopimusta ei tule saattaa voimaan, vaan neuvottelut sen sisällöstä tulee avata uudestaan. Painavana perusteluna tähän ovat:

1. Sopimuksesta puuttuu kokonaan ns. kyttyrälohen käsittely, vastuut ja oikeudet tulevaisuudessa tilanteessa, jossa Norja on täysin epäonnistunut sen kannan rajoittamisessa sekä toimenpiteillään aiheuttanut Atlantin lohelle paljon yhden kesän kalastusta suuremman haitan. Lisäksi tulee selvittää, onko Merioikeuden yleissopimuksen kautta laillista, että Norja ottaa itselleen koko kyttyrälohi resurssin, jonka hyödyt tulisi jakaa Kutuvaltioperiaatteen mukaisesti maiden kesken.
2. Sopimus nykymuodossaan tarkoittaisi täysrauhoituksen jatkumista Tenojoella vielä usean vuoden ajan. Muissa Finnmarketin lohijoissa on lohen kalastus järjestetty niin, että se ei huononna lohikantoja. Kalastus on Tenojoella järjestettävissä samalla kestäväällä tavalla. Tämä on käsityksemme mukaan myös Luonnonvarakeskuksen näkemys asiaan.
3. Ehdotuksesta puuttuu kokonaan jokikohtaisten kutukantojen uudelleen arviointi/laskeminen ja kutuvaltioperiaatteen toteutuminen valtioitten välillä. Asiassa tulee selvittää, että kuuluuko Tenon Norjan puoleista joki osuutta laskea kutu alueiksi, sen ollessa kutuun soveltumatonta hietikko.
4. Yhdymme oikeusministeriön neuvottelevan virkamiehen Yrsa Nymanin 29.6.2023 tehtyyn eriävään mielipiteeseen uudesta sääntö ehdotuksesta. Sääntöehdotus ei ota huomioon mm. KKO:n ennakkotapauksia Saamelaisten kalastusoikeuksista.

5. Uusi sopimus lisäisi huonoa kehityssuuntaa entisestään. Tänäkin kesänä tapahtunut Tenon lohien kalastus Norjan rannikkoalueilla on tuomittavaa, varsinkin huonon lohivilanteen vallitessa. Toinen sopimusosapuoli hyödyntäisi edelleen täysimääräisesti yhteistä resurssia. Tämä lisäisi vastakkainasettelua ja epäoikeudenmukaisuutta eri alueiden, ihmisten ja valtioiden välillä.

Uusissa neuvotteluissa pyydämme huomioimaan seuraavat ehdotuksemme:

1. Kyttyrälohien pyytäminen poikkipadolla tulee estää, mikäli ei voida osoittaa toimivaa kokonaisuutta, missä kaikki kyttyrälohet saadaan pois vesistöistä ja samalla Atlantin lohien nousu ei häiriinny sekä saalis jaetaan tasan vesialueiden omistajien kesken. Parempi vaihtoehto on antaa paikallisille oikeus kulkuttaa kyttyrälohia sekä tarjota Kalastusmatkailijoille mielenkiintoinen lisälaji kalastukseen.
2. Muodostetaan erillinen asiantuntijaryhmä, joka määrittää tasot, minkä mukaan kalastusta voidaan taulukon mukaisesti vuosittain avata tai sulkea 2 viikon kuluessa kaikuluotaimen kappalemäärän perusteella. Näin säännöistä saadaan joustavia.
3. Eri osakaskuntia pitää kohdella sopimuksessa tasavertaisesti, eikä rajoittaa osan osakaskuntien alueiden kalastusta toisia alueita enemmän (esimerkiksi Alaköngäs ja Yläköngäs).
4. Paikallisille on aina sallittava pienimuotoinen saalismäärä, jolla ei ole vaikutusta kalakantoihin, kunnes kannat taas vahvistuvat. Kalastuksen ajankohtaa säättämällä varmistetaan, että ei kalasteta heikkoja kantoja.
5. Kaikki yli 70 cm pitkät naaraskalat sekä kaikki yli 100 cm pitkät uros kalat tulee toistaiseksi vapauttaa. Tutkimuksissa on havaittu, että kutukaloista noin 90% on koiraita, joten pienimuotoisella koiraisiin kohdistuvalla kalastuksella ei ole vaikutusta lohikantoihin.
6. Kalastusväline paikallisilla vapa, tai verkko, kalastusoikeuksien mukaan. Pyyntitapa vapaa, kunhan saalisrajoituksia noudatetaan.
7. Saalisrajoitukset voimaan myös laajemmin lohien verkkopyynnissä Tenovuonon ympärillä. Tällähetkellä Norja norja pyytää 100% Tenojoen lohien saalista merialueillaan.
8. Matkailuyrityksille tulee jyvittää 40% matkailukalastajaluvista. Tällä tuetaan äkillisen rakennemuutoksen alaista matkailuelinkeinoa.
9. Matkailukalastajaluvan hinta tulee määritellä nykyisen malliin mukaan, eli kalastuskunnat itse määrittelevät hinnat. Luvalla saisi kalastaa yhden vuorokauden veneestä tai rannalta. Rauhoitus voimassa esimerkiksi 01-07 joka päivä.

10. Maanomistaja- sekä matkailukalastajaluvilla saatava kalastaa vapaasti millä vavalla ja millä siimavahvuudella tahansa ja sekä rannalta, että soutuena. Soutaessa maksimi kolme vapaa. Atlantin lohet tulee toistaiseksi vapauttaa, kunnes kannat vahvistuvat ja sallivat myös lohen ottamisen saaliiksi. Käsityksemme mukaan myös Luonnonvarakeskus puoltaa tätä.
11. Lukelta selvitys mahdollisuudesta tehdä mäti- ja pienpoikasistutuksia Tenon vesistön yläjuoksuille, millä tuettaisiin lohikantojen palautumista.

Utsjoella 7.9.2023

Kirkonkylän yhteisen vesialueen osakaskunta

Vpj. Hans Pieski